Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

6 ИЮЛЬ 1968 й. 3-йил чиқиши
ШАНБА
№ 156(616).
БАҲОСИ 2 ТИЙИН

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

Партия ташкилотининг байрами

Кеча Октябрь революцияси номидаги тепловоз вагон ремонти заводининг клубида корхона партия ташкилотининг 50 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш бўлиб ўтди.

Йиғилишни партия комитетининг секретари К. Г. Гнездилов очди. У партия ташкилотининг шонли йўли ҳақида ҳаммани қизиқтирган фактларни ҳикоя қилиб берди. Шундан сўнг заводнинг кекса ишчиси И. Н. Веревкинга сўз берилади. У бу заводга Октябрь революциясидан олдин слесарь шогирди бўлиб келган эди. И. Веревкин 1924 йилда КПСС сафига кирди. У Н. В. Шумилов А. Я. Першин, Н. Я. Федёрмесстер, А. А. Вагинлар билан бир даврда ишлаб, улар билан шахсан таниш бўлди. Унинг кўз олдида кичкина партия ячейкаси ўз сафига юзлаб коммунистларни бирлаштирган, мужассам ва мустаҳкам йирик ташкилотга айланди.

Юбилярларни табриклаш учун шаҳар ва район партия комитетиларидан, оталиқдаги ҳарбий қисм, шунингдек, «Қизил тонг» фабрикаси, трамвай-троллейбус бошқармаси, канор фабрикаси ва бошқа корхоналар партия ташкилотларидан вакиллар келдилар. Ўз ташкилотлари топшириғига кўра улар юбиляр ташкилотга табрик адреслари топширдилар.

Пионер ва ўқувчиларнинг табриғи оталар традициясига қатъий амал қилиш, уларнинг ишларини, анъаналарини муносиб давом эттириш тўғрисидаги қасамёддек бўлиб янгради.

Шонли санага корхона ишчилари ажойиб совға олиб келдилар. Улар ўз партия ташкилотларининг ярим асрлик юбилейини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдириб, шу йилнинг олти ойи планини муддатидан илгари бажардилар. Мусобақада пўлат қуйиш, темирчилик ва вагон цехларининг коллективлари айниқса зўр ғалабаларга эришдилар.

Партия ташкилотининг 50 йиллиги муносабати билан заводда ишлаётган 120 коммунист фахрий ёрлиқлар билан мукофотланди.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ XII ПЛЕНУМИ ТЎҒРИСИДА

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

5 июлда Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг XII Пленуми «КПСС XXIII съезди қарорларини бажариш борасида Ўзбекистон партия ташкилотларининг ташкилий ва сиёсий ишини кучайтириш тўғрисида» КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов докладини муҳокама қилишни давом эттирди.

Музокараларда: Хоразм область партия комитетининг биринчи секретари **М. Худойберганов**, Ўзбекистон касаба союзлари советининг раиси **М. А. Зоидов**, Қашқадарё область партия комитетининг биринчи секретари **Р. Ғойибов**, Учқўрғон районидаги Ленин номли совхоз партия ташкилотининг секретари **Р. И. Иброҳимова**, Қува район партия комитетининг биринчи секретари **Д. Султонов**, КПСС Марказий Комитети ташкилий-партиявий ишлар бўлими мудирининг биринчи ўринбосари **Н. А. Петровичев** сўзга чиқдилар.

Пленумда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Ш. Р. Рашидов** якунловчи нутқ сўзлади.

Пленум муҳокама қилинган масала юзасидан кенгайтирилган қарор қабул қилди.

БУЗИЛМАС ДЎСТЛИК

БУДАПЕШТ, 4 июль. ТАСС). Будапештда бугун чиққан ҳамма газеталарнинг биринчи саҳифалари Москвада бўлган Совет-Венгер дўстлиги митинги тўғрисидаги материаллар билан тўлган эди. «Непсабадшаг» ва «Мадьяр хирлап» газеталари Л. И. Брежнев ва Я. Кадар нутқларининг тўла текстларини, бошқа газеталар эса шу нутқларнинг муфассал баёнини эълон қилди.

«Непсабадшаг» газетаси Л. И. Брежнев нутқига «Венгер социализмининг ҳаётий кучи тўғрисида ишонтирарли далолат бермоқда» деган сарлавҳа қўйган. Газета Л. И. Брежнев нутқидаги ҳамма асосий бандларини курсив ҳарфлар билан берган. Янош Кадар нутқи «Бизнинг ғоя ва мақсадларимиз муштарак, дўстлигимиз бузилмас» деган сарлавҳа остида берилган.

Газеталар нутқларни баён қилар экан, ҳар икки мамлакат партиялари ва ҳукуматларининг қарашлари тамомила бир хил эканлигини, Венгрия ва СССР халқлари қардошларча дўстликни мустаҳкамлашни муддао қилиб қўйганликларини, жаҳон коммунистик ҳаракати бирлигини мустаҳкамлаш ишида Коммунистик ва ишчи партиялар бўлажак кенгашининг аҳамиятини таъкидламоқдалар.

Совет—венгер дўстлиги митинги кеча кечқурун лента орқали Венгрия радиоси ва телевидениесидан эшиттирилди ва кўрсатилди.

МОЗАМБИК ВАТАНПАРВАРЛАРИНИНГ МУВАФФАҚИЯТИ

ДОРУССАЛОМ. (ТАСС). Сўнгги вақтларда Мозамбик ватанпарварлари Португалия мустамлакачиларига қарши қуролли курашнинг ҳамма фронтларида жанговар ҳаракатларни кучайтириб юбордилар. Мозамбикни озод қилиш фронти штаб-қароргоҳининг бу ерда тарқатилган ахборотида хабар қилинишича, шу йилнинг апрель ойи мобайнида Тете ва Нъяса вилоятларида Португалия жазо отрядларидан бўлган 133 киши йўқ қилинган, кўп миқдорда қурол аслаҳа ва техника ўлжа олинган.

ЛИВАНДА СОВЕТ ВИСТАВКАСИ

БАЙРУТ. (ТАСС). Жанубий Ливан губернатори Анри Лаҳуд Сайда шаҳрида совет виставкасини очар экан: «Биз Совет Иттифоқи тутган дўстона позицияни ҳамда совет халқининг Ливан ва бошқа араб мамлакатлари халқига нисбатан қардошларча ҳис-туйғуларига юксак баҳо берамиз. Биз учун энг қийин бўлган дамларда сизнинг буюк давлатингиз араблар томонида турганлигига ишонч ҳосил қилдик. Совет ва араб халқлари ўртасидаги дўстлик ва қардошлик воситалари бундан буён ҳам мустаҳкамланиб, ривожланиб бораверсин» деди. Виставка Совет давлатининг 50 йил мобайнида эришган муваффақиятларини акс эттиради. (ТАСС).

МУСТАМЛАКАЧИЛИКНИНГ ЯНА БИР АСОРАТИ ТУГАТИЛДИ

ДЕҲЛИ, (ТАСС). Деҳли шаҳар идорасининг фармойишига биноан король Георг V нинг мармар ҳайкали олиб ташланди. Англиянинг Ҳиндистондаги мустамлакачилик ҳукмронлиги асоратини ифодаловчи бу сўнгги ҳайкал ўрнида Ҳиндистон озодлик ва мустақиллиги учун курашиб келган атоқли арбоб Маҳатма Гандига ёдгорлик ўрнатилади. Бу ёдгорлик М. Ганди туғилган куннинг 100 йиллик юбилейи кунларида очилади.

ЮБИЛЕЙ ЙИЛИМИЗ

Бу йил Давлат лойиҳалаш институти Тошкент бўлимининг ташкил қилинганига 10 йил тўлади. Тошкент шаҳрида институт ташкил топганидан бери Ўрта Осиё шаҳар ва районларида алоқа системасини планлаштириш юзасидан самарали ишлар қилинди.

Институт ходимлари алоқа воситаларини тез суръатлар билан лойиҳалаш, замонавий техника асбоб-ускуналари билан бойитиш ишларини жадаллаштириб юбордилар. Андижон шаҳридаги янги алоқа уйи, Бухоро — Урал радиорелелинияси, Термиз ва Самарқандда қуриладиган кўп номерли янги автомат телефон станцияси, янги тузилаётган совхозларга кўп каналли алоқа воситаларини планлаштириш ишлари шулар жумласидандир.

Институтнинг илғор инженер-техник ходимларидан Печеркин, Муратов, Прядко, Кечай, Кулнов, Толипов, Алимов каби ўртоқлар фидокорона меҳнат қилиб, юқори кўрсаткичларга эришмоқдалар. Бу ўртоқлар институт ташкил топганидан бери меҳнат қилиб, лойиҳа тузиш давлат топшириғини 120.150 процент бажармоқдалар.

Коммунистлар бошчилигида институтда лойиҳа тузиш масаласида конкрет экономика масалаларини ўрганиш алоқа қурилиш материалларини тежаш юзасидан тузилган тўгаракда кўп ходимлар қатнашиб, ўз меҳнат малакаларини оширмоқдалар.

Шундай қилиб, биз институтимизнинг 10 йиллик юбилейини катта меҳнат зафарлари билан кутиб олмоқдамиз.

Х. ТОЛИБЖОНОВ.
Давлат лойиҳалаш институти ходими.

Тошкент тракторсозлик заводининг азамат машинасозлари мамлакатимиз халқ хўжалиги учун кўплаб трактор ишлаб чиқармоқдалар. Шу кеча кундузда завод коллективи 50 от кучига эга бўлган янги трактор ишлаб чиқаришга катта тайёргалик кўрмоқда.

СУРАТЛАРДА: (юқорида) бош йиғув цехининг илғор ишчиси коммунист Борий Йўлдошев. У мунтазам равишда ўз топшириқларини 1,5 баравар адо этади. Пастда — завод конвейерларидан янгигина чиққан тракторлар.

М. Нуриддинов фотолари.

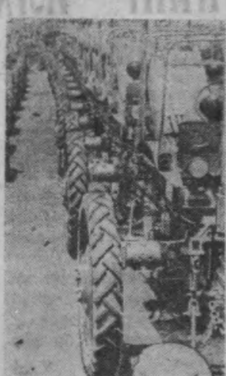

СИЁСИЙ АХБОРОТЧИЛАР СЕМИНАРИ

Яқинда Ўзбекистон граждан авиацияси бошқармасида сиёсий ахборотчиларнинг семинари бўлиб ўтди. Бу семинарга ҳамма авиа бўлинмаларнинг вакиллари келишди.

Семинар қатнашчилари олдида «Билим» жамиятининг аъзоси В. М. Смирнов, Туркистон ҳарбий округининг вакили Н. И. Казанчук ва Ўзбекистон Фанлар академияси тарих институтининг ходими, тарих фанлари кандидати В. И. Шафир ўртоқлар идеология ишларининг қўйилиши, халқаро аҳвол тўғрисидаги, сиёсий ахборотларни тайёрлаш ва уларни ўтказиш методикаси ҳақидаги нутқларини қизиқиб тингладилар.

Шундан сўнг турли бўлинмаларда сиёсий ахборот ишларининг йўлга қўйилиши соҳасидаги тажрибалар ўртоқлашилди.

МАИШИЙ ХИЗМАТ ЯХШИЛАНМОҚДА

Киров район ошхоналар тресті коллективи аҳолига намунали маиший хизмат кўрсатмоқда. Аввало, хўрандаларнинг овқатланиш учун навбат кутиб туришдан қутилишди. Бунинг учун бир қанча янги ошхоналар ишга туширилди.

Биргина Энгельс кўчасида 4 ошхона ишга тушди. Булардан иккитаси 400 ўринлидир. Ж. Обидова кўчасида қурилган 2 та миллий таомлар ошхонаси бугун хўрандаларга хизмат кўрсата бошлади. Пушкин кўчасидаги ҳунар мактабида ҳам 300 ўринли ошхона фойдаланишга топширилди.

Дендропаркда 200 ўринли, 5-ғишт заводида, Уста Ширин ва С. Раҳимов кўчаларида 1 та чойхона ва 2 ошхона ишга туширилди.

— Ишчиларнинг беш кунлик иш ҳафтасига ўтиш муносабати билан биз «Победа» маданият ва истироҳат боғидаги, Дендропаркдаги ошхоналардаги жойларни анча кенгайтирдик,— дейди Киров район ошхоналар трестининг директори Ҳамидулла Каримов. Бундан хўрандалар мамнун бўлишаётир. 200 ўринли ошхона эса кўлнинг устига қурилди. Бу сўлим ошхонада ўзбек таомлари ҳам пиширилмоқда.

Қардош Ленинград бинокорлари Октябрь районида янги мактаб биноси қурилишини тугалладилар. Мактаб тўла жиҳозланган.

СУРАТДА: ленинградлик қурувчилар Федор Ерошин ва Виктор Трезубов бўлажак ўқувчиларни синф хоналари билан таништирмоқдалар.

Р. Шамсуддинов фотоси, (ЎзТАГ).

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ *саҳифаларида*

● Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети Украина коммунистларини, бутун украин халқини буюк Ленин партиясининг жанговар отряди — Украина Коммунистик партияси биринчи съездининг очилган ва ташкил топган кунининг 50 йиллиги билан қизғин қутлади.

● Кеча Украина Компартияси Марказий Комитетининг Киевда бўлиб ўтган тантанали пленуми уч орденли республика Коммунистик партиясининг 50 йиллигига бағишланди.

● Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Янош Кадар бошчилигидаги Венгрия Халқ Республикаси партия-ҳукумат делегацияси 27 июндан 4 июлга қадар Совет Иттифоқида расмий дўстона визит билан меҳмон бўлиб турди.

Икки мамлакат партия ва ҳукумат раҳбарлари ўртасида бўлган музокаралар қардошларча дўстлик ва тўла ҳамжиҳатлик вазиятида ўтди. Музокаралар вақтида муҳокама қилинган ҳамма масалаларда тўла якдилликка эришилди.

● Ўқитувчиларнинг Бутуниттифоқ съезди ўз ишини тамомлади. Съезд делегатлари Совет Иттифоқининг барча ўқитувчиларига, халқ маорифи ходимларига, ота-оналар ва жамоатчиликка мурожаат қабул қилдилар.

КПСС Марказий Комитетига СССР Олий Совети Президиумига ва СССР Министрлар Советига мактуб баланд руҳ билан бир овоздан қабул қилинди.

МАГАЗИНЛАР УЧУН

Савдо ускуналари ва жиҳозлари заводида магазинлар учун янги прилавкалар ишлаб чиқарила бошланди. Чиройли ёғочдан ишланган бу прилавкалар харидор ўз-ўзига хизмат кўрсатувчи магазинлар учун мўлжалланган.

Корхонада шу кварталнинг ўзида Чилонзор массивидаги ва Самарқанддаги савдо ташкилотларининг буюртмаси асосида янги прилавкаларнинг комплектлари тайёрланди.

ИШ ҚИЗҒИН

«Узбекхлопкомаш» заводининг С. А. Михайлов бошчилик қилаётган 4-йиғув-механика цехининг ишчилари корхонада авж олган мусобақада пешқадамлик қиляптилар. Коллектив самарали меҳнат қилиб, республикамиз халқ хўжалигига тобора кўпроқ машина-механизмлар етказиб бермоқда.

Цехда ишчиларнинг самарали меҳнат қилишлари учун барча шароит яратилган. Партия ва касаба союз ташкилотлари коллективнинг юксак интизом асосида меҳнат қилишига эришяпти Ўз нормаларини ортиғи билан бажарган ва маҳсулот сифатини яхшилашда юқори кўрсаткичларга эришган ишчилар ўз вақтида моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантирилляпти.

Цехдаги юксак тартиб, саранжом-саришталик бир қарашдаёқ кўзга ташланади. Атрофда гард кўринмайди, топ-тоза деразаларда қуёш нури жилоланади. Бирнеча жойда вентиляторлар ишлаб турибди. Ишчилар танаффус пайтларида «Қизил бурчак»да шахмат-шашка ўйнашлари, кундалик газета ва журналларни ўқишлари мумкин.

Цех ишчилари дам олиш кунларини ҳам мазмунли ўтказяптилар. Улар коллектив бўлиб шаҳар атрофидаги хушманзара жойларга саёҳат қилмоқдалар, кино ва театрларга, музейларга бормоқдалар.

А. СУЮНОВ.

Ростов областининг жанубида ғалла ўрим-йиғими бошланди. Азов районидаги «Партия XX съезди» колхозида кузги буғдой поток усулида ўриб олинмоқда. Далаларда 30 та СК-4 комбайни, 39 та кенг қаторли ўрим машинаси, 10 та сомон майдаловчи комбайн ишламоқда.

СУРАТДА: колхознинг 4-бўлимида кузги буғдой ўрими.

В. Турбин фотоси. ТАСС фотохроникаси.

Фирма янгиликлари

Ажойиб таклиф

Конструкторлик бюросининг бошлиғи Эркин Тўлаганов билан слесарь Андрей Фёдоровлар биргаликда рационализаторлик ва ихтирочилик бюросига таклиф беришди. Бу таклиф ишлаб чиқаришга жорий қилиниши натижасида корхона 800 сўм фойда кўрди. Аввал маҳсулотнинг сифатини аниқлаш учун 4 киши трикотаж материалини қўл кучи билан уёқдан-буёққа ўтказар эди. Энди шу процесс машина ёрдамида бажарилмоқда. Трикотажнинг тўқилмай, ипи узилиб қолгани ёки бошқа нуқсонлар машина ёрдамида аниқланмоқда. Бу эса контролёрлар ишини анча осонлаштирди.

Бичув цехининг технологи Неля Ражабова ҳамда планлаштириш бўлимининг бошлиғи С. Сераштонованинг қолган чиқиндиларини ташламай, блузка ва кийим-кечакларнинг ёқа ҳамда енгларига ишлатиши ҳақидаги таклифи 10 минг сўм фойда келтирди.

Қариялар ҳиммати

Шу кунларда фирмада 3 минг 200 киши ишлаб турипти. 26 йилдан бери тикув цехида ишлаган Анна Михайловна Добригина, 35 йил контролёр бўлиб ишлаган Антонина Фиденко ва юк ташувчи Акром Икромовлар пенсияга узатилди. Бу йил 10 ишчи пенсияга чиқди. Тикув цехида 21 йил ишлаган Елена Ивановна Секс, бичув цехида 16 йил ишлаган Евгения Васильевна Вельфля каби бир қанча пенсионерлар жонажон коллективи ҳаётидан ажралмай, ишлаб чиқаришда актив қатнашмоқдалар.

Қўшимча маҳсулот

Трикотаж фирмаси ўтган бир ойда аёллар, болалар, эркаклар учун 4 миллион 400 сўмлик трикотаж кўйлак, ички кўйлак ва бошқа кийимлар ишлаб чиқарди. Июнь ойида жами 1 миллион 978 минг сўмлик маҳсулот тайёрланди. Корхона коллективи ярим йиллик пландан ташқари 485 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришга муваффақ бўлди.

СУВДА СУЗИШ СПОРТИ

БУГУН

Тошкент денгизида Ўзбекистон пойтахти биринчилиги учун сузиш бўйича мусобақалар бошланди. Эртага спортнинг шу тури бўйича, шаҳарнинг янги чемпиони маълум бўлади.

● *Иқтисодий ислоҳот амалда*

КАМОЛОТ ЙЎЛИ

Раиса Самойловна Мордухаева билан унинг шинамгина хонасидаги суҳбатимиз анчага чўзилди. У фабрика иқтисодиётини ипидан-игнасигача билади. Раиса Самойловнанинг сочи шу ерда оқарган, у бир неча йиллардан буён фабрика планлаштириш бўлимига бошчилик қилиб келяпти.

Корхона планлаштириш ва моддий рағбатлантиришнинг янги системасига ўтганидан кейин Раиса Самойловнанинг ишлари айниқса кўпайиб кетди, масъулияти ошди. Ўзи аслида шундай бўлиши ҳам керак эди. Чунки, иқтисодий ислоҳот биринчи навбатда корхона экономистларидан, сўнгра эса ишчи ва инженер-техник ходимлардан ҳар бир тадбирга чуқур ақл кўзи билан қарашни, корхонанинг ҳар сўм, ҳар тийинини тежаб тергашга ўрганишни талаб қилади. 2-пойафзал фабрикасининг азаматлари янгича системада коллективнинг ҳар бир аъзоси зиммасидаги масъулият бекиёс ортишини олдиндан билгандилар.

Фабрика дирекцияси, партия, касаба союз ташкилотлари иқтисодий ислоҳотга тайёргарлик даврида инженер-техник ходимлар, хизматчилар ва цех бошлиқларининг иқтисодий билимларини мустаҳкамлаш, уларга планлаштириш ва моддий рағбатлантиришнинг янги системасининг моҳиятини тушунтиришга эътибор бердилар. Шу мақсадда семинарлар ташкил қилинди, суҳбатлар ўтказилди.

Тайёргарлик даврида махсус комиссия ташкил қилиниб, фабриканинг хўжалик фаолияти анализ қилинди. Ишлаб чиқариш учун кераги бўлмаган, ортиқча асбоб-ускуналар сотиб юборилди. Катта ташкилий-техник тадбирлар белгиланди.

Фабрика ўтган йил апрель ойидан планлаштириш ва моддий рағбатлантиришнинг янги системасига ўтиб ишлаяпти. Бу вақт мобайнида корхонанинг иқтисодий ҳаётида катта ўзгаришлар юз берди. 1967 йилнинг ўзида фабрикада товар маҳсулот ишлаб чиқариш 3.9 процентга, фойда 30 процентга ўсди, асосий фондларнинг таннархи планга нисбатан 96.3 процентга арзонлашди. Коллектив янгича шароитда энг асосий кўрсаткич ҳисобланган реализация топшириғини ҳам муваффақият билан бажармоқда.

Коллектив ўтган йили савдо ташкилотларига белгиланганидан анча кўп маҳсулот сотганди. Азаматлар бу йил ҳам юксак унум билан меҳнат қилишяпти. Олти ой мобайнида 3 миллион 380 минг сўм ўрнига 3 миллион 507 минг сўмлик маҳсулот сотдилар.

Реализация топшириқларининг ошириб бажарилиши пландан ташқари кўплаб фойда олиш ва катта миқдорда фондлар ташкил қилиш имконини бермоқда. Ўтган йили план бўйича корхона фонди 132 минг сўмни ташкил қилиши керак эди. Аслида эса 186 минг сўмни ташкил қилди ва шу маблағдан 131 минг сўми моддий рағбатлантириш фондига, 44 минг сўми социал-маданий тадбирлар фондига, 11 минг сўми ишлаб чиқаришни ривожлантириш фондига ажратилди.

Йил давомида ҳар бир ишчига ўртача 56 сўмдан ўн учинчи маош берилди. Фабрика кўп йиллардан бери ҳалол меҳнат қилаётган Расуловлар оиласи (улар беш киши) 240 сўм, ота-бола Мусаевлар 150 сўм, пешқадам ишчилар А. Абдуллаев, А. Одилов, К. Оқилов, Ф. Шамсуддиновлар 60—65 сўмдан мукофот пули олдилар.

Мукофот цех бошлиғи ва ишчилар комитетининг тавсиясига биноан берилмоқда. Бунда дастлаб ишчининг кўп йиллардан бери муқим ишлаётганлиги, цех бўйича ишлаб чиқариш топшириқларининг бажарилишига қай даражада ҳисса қўшаётганлиги ҳамда сифат кўрсаткичлари назарда тутилади. Меҳнат интизомини бузган, кунлик топшириқларни бажармаган, брак маҳсулот ишлаб чиқарган ишчилар мукофот пулидан маҳрум қилинмоқда.

Социал-маданий тадбирлар фонди учун ажратилган маблағдан фабрикага қарашли турар жойларни ремонтлашда, болалар яслиларини яхшилашда, санаторий, дам олиш уйлари, пионер лагерларига путёвкалар сотиб олишда ҳамда бошқа турли хил маданий тадбирлар учун фойдаланилмоқда. Фабрика учун Чилонзорда янги корпус қурилаётганлиги ҳамда эски цехларнинг асосий қисмининг техника билан жиҳозланиш даражаси яхшилиги сабабли ишлаб чиқаришни ривожлантириш фондига катта маблағ ажратиляпти. Бу фондга ўтган йили ажратилган 11 минг сўм маблағдан 7-цехдаги эски конвейерларни янгиси билан алмаштиришда фойдаланиляпти. Цехда бу иш ниҳоясига етказилса, фабрика йил давомида яна 18 минг сўм қўшимча фойда ола бошлайди. Энг муҳими эса маҳсулот сифати яхшиланиб, 6 киши қўл меҳнатидан озод бўлади.

Корхона янгича шароитда савдо ташкилотлари билан бевосита алоқани йўлга қўйишга ва харидорларнинг дид ва талабларини ўрганишга эътибор бермоқда. Бу ўз навбатида маҳсулот сифатидаги камчиликларни дарҳол аниқлаб, уни бартараф қилиши учун зарур тадбир белгилашда қўл келяпти.

Лекин коллектив янгича шароитда янада катта муваффақиятларга эришиши учун ҳали кўп иш қилиши керак. Бу ерда дастлаб маҳаллий корхоналардан олинаётган хом ашё сифатининг кўнгилдагидай эмаслиги, иккинчидан эса ишчиларнинг катта қисми етарли тажрибага ва малакага эга бўлмаган ёшлардан иборат бўлганлиги оқибатида ишлаб чиқариш жараёнида ҳали ҳам технологик нормаларга яхши амал қилинмаётганлиги сабабли баъзи пайтларда харидорнинг дид ва талабига жавоб бермайдиган пойафзал ишлаб чиқариляпти.

Лекин булар корхона фаолиятидаги ўткинчи қийинчиликлардир.

А. ЭГАМНАЗАРОВ.

МЕТОДИК МАРКАЗЛАР

Ўзбекистоннинг 28 мингдан ортиқ пропагандистлари марксизм-ленинизмнинг ўлмас ғояларини оммага етказмоқда. Сиёсий мактаблар ва назарий семинарларнинг раҳбарларидан ҳар ўн кишидан тўққизи олий маълумотга эга. Марксизм-ленинизм университетлари билан бир қаторда сиёсий маориф уйлари ҳам пропагандистлар тайёрламоқда.

Тошкент сиёсий маориф уйининг қатнаб ўқиладиган ва сиртқи мактаби фалсафа семинарлари учун 350 раҳбар тайёрлаб чиқарди. Мактаб ҳузурида ташкил қилинган КПСС тарихи, сиёсий иқтисод, фалсафа, илмий коммунизм ва партия пропагандаси методикаси бўйича секциялари бўлган ягона методик кенгаш пропагандистларга катта ёрдам кўрсатмоқда. Бир йил мобайнида методистлар пропагандистларга ёрдам учун ўқув программасининг жорий мавзулари бўйича 16 тавсиянома тузиб чиқдилар.

Андижон сиёсий маориф уйи ҳузурдаги пропагандистларнинг сиртқи курслари беш йилдан бери ишлаб турибди. Шу вақт мобайнида бу курсни 500 киши битириб чиқди. Фарғонада ҳам пропагандистлар тайёрлайдиган шундай курслар очилди. Бухорода эса сиёсий маориф кабинетлари мудирларининг курслари очилди.

Сиёсий маориф уйлари ва кабинетлари раҳбарларининг республика учрашувида сиёсий маориф уйлари ва кабинетларининг пропагандистларга кўрсатаётган ҳар томонлама ёрдамлари тўғрисида гапирилди. Учрашувни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пропаганда ва агитация бўлими уюштирган эди.

(ЎзТАГ).

140 машина имтиҳон топширади

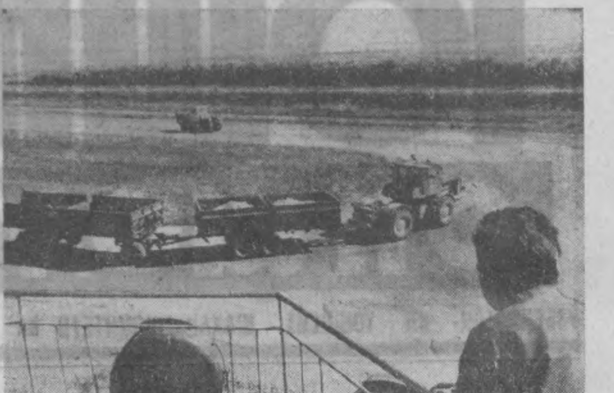

Сўнгги етти йил ичида Давлат трактор илмий-текшириш институтининг (НАТИ) тажриба станциясида 140 қишлоқ хўжалик машинаси синовдан ўтди. Одесса яқинидаги бу станцияда барча қишлоқ хўжалик тракторлари ўзиюрар шассилар, прицеплар ўзига хос имтиҳондан ўтади. Техника лабораторияларида, синов майдонларида, тажриба хўжалигида синчиклаб ўрганилиб, унинг афзалликлари, камчиликлари аниқланади. Айрим ҳолларда машина конструкцияларига тузатишлар киритилади.

Давлат трактор илмий-текшириш институтининг тажриба станциясида олимлар, инженер-техниклар билан бирга врачлар ҳам ишламоқда. Улар механизаторларнинг ана шу машиналарда ўзларини қандай ҳис этишларини ўрганадилар.

ЧАПДАГИ СУРАТДА: физиолог-врач Мария Болсунова (чапда) ва лаборантка Людмила Охотина тракторчи Николай Писаренко билан тажриба ўтказмоқдалар.

ЎНГДАГИ СУРАТДА: Одесса тажриба станциясида қишлоқ хўжалик машиналарининг бошқариш системалари синовдан ўтмоқда.

Э. Эттингер фотоси. АПН.

ИЛҒОРЛАР ТАЖРИБАСИ ЎРГАНИЛЯПТИ

Илғор тажрибаларни кенг оммалаштириш меҳнат унумдорлигини, ишлаб чиқариш маданиятини оширишнинг муҳим шартидир. Меҳнатнинг илғор методларини ўрганувчи мактаблар ташкил қилиш илғорлар тажрибасини оммалаштиришнинг энг таъсирчан формаларидан ҳисобланади.

«Таштекстильмаш» заводи цехлари ва участкаларида меҳнат қилаётган ишчилар, инженер техник ходимлар орасида ишлаб чиқаришга меҳнатни ташкил қилишнинг илғор методларини жорий қилаётган новаторлар кўп. Улар ишлаб чиқаришга илғор методларни жорий қилиш билан меҳнат унумдорлигини ва ишлаб чиқариш маданиятини оширмоқдалар.

Техника таълими бўлими ва меҳнатни илмий ташкил қилиш лабораторияси бош технолог бўлимидаги мутахассислар цехлардаги мастер ва технологлар ёрдамида новаторларнинг илғор иш методларини ўрганишни ташкил қилдилар. Меҳнат унумдорлигини ошириш, ишчиларнинг меҳнат шароитини енгиллаштириш, иқтисодий самарадорликни ошириш имконини берадиган методлар ўрганиш жараёнида танлаб олинади ва алоҳида бюллетень шаклида нашр қилинади. Тематик план ва ўқув программаси тузилгач, ишчилар касблари бўйича илғорларнинг тажибаларини ўрганадилар.

Ишлаб чиқариш новатори, 2-цехнинг пешқадам токари М. А. Трофимовнинг тажрибаси кўпгина цехларнинг токарлари томонидан ўрганиляпти. Трофимов бу цехда 23 йилдан бери ишлайди. У ўн йилдан ортиқ вақтдан бери технология нормаларини 250-300 процент бажармоқда. Пешқадам токарь ўзининг бой тажрибасини ёшларга сидқидилдан ўргатади.

М. А. Трофимов ишга ижодий ёндошиб, технологик жараёнларни такомиллаштирмоқда. Жумладан, у ПЛ-66-6 деталини ишлашда махсус кескичдан фойдаланиб, меҳнат унумдорлигини икки марта оширишга муваффақ бўлди.

Оддий технология тартиби бўйича деталда 8 та тешикча бўлиб, у 3 та кескич ёрдамида ясаларди. Технологияни такомиллаштириш натижасида М. А. Трофимов деталдаги тешиклар сонини учтага келтириб, уни битта кескич ёрдамида тайёрлаш учун шароит яратди.

Пешқадам ишчи иш жараёнида вақтни иқтисод қилишга ҳам эътибор беряпти. У ПП-66-6 деталини дастлабки силлиқлаш учун кетадиган қўшимча вақтни 20 секунддан 7 секундга камайтирди.

2-механика цехидаги илғор фрезерчи А. Ф. Кочнев тажрибаси ҳам коллектив томонидан ўрганиляпти. Кочнев анча вақтдан бери смена топшириқларини 2,5 баравар ошириб бажармоқда ва бошқаларга қараганда 1,5 баравар юқори техника-иқтисодий кўрсаткичларга эришмоқда. У технология жараёнларини такомиллаштириш натижасида юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқаряпти.

Илгари ТТ-16 8-2, 3-15-1 машиналари деталларини П-18-45 мосламаси билан тайёрланганда ишнинг суръати ҳам, сифати ҳам кўнгилдагидай бўлмади. Смена давомида тайёрланган 100 га яқин деталнинг кўп қисми сифат жиҳатидан талабга жавоб бермади.

Кочнев мосламани реконструкция қилганидан кейин меҳнат унумдорлиги ортиб, тайёрланаётган деталлар сони 250 тага етди. Шунингдек, детални ишлашга кетаётган вақт ҳам қисқарди.

Цехдаги илгариги мосламада детални тўғри ўрнатиш қийин эди, сал эҳтиётсиз бўлса технология нормаси бузиларди. Янги мосламада эса бундай қийинчиликлар бўлмаяпти.

2-механика цехида ўн йилдан бери пармаловчи бўлиб ишлаётган Г. Я. Карафанос ҳам М. А. Трофимов ва А. Ф. Кочнев сингари новатор ишчилардан ҳисобланади. У ўз касбини севади, унинг ипидан игнасигача билади. Г. Я. Карафанос кўпгина рационализаторлик ва ихтирочилик таклифларининг автори. Унинг ташаббуси билан деталлардаги тешикларни тўртинчи класс аниқликда силлиқлашда поғонали чархи бўлган зенгерлардан фойдаланиладиган бўлди. Натижада иш вақтини тежаш учун имконият яратилди.

Карафанос ўзининг техник билимини ошириш устида кўп ишлайди. Ҳозир у ҳам ўз тажрибаларини меҳнатнинг илғор методларини ўрганиш мактабида намойиш қиляпти.

Ю. КОГТЕВ.

● *Ёз сўз ўтмоқда*

ОТА-ОНАЛАР ХУРСАНД

«Комсомолец» пионерлар лагерида шу кунларда Тошкент Абразив комбинати ва «Таштекстильмаш» заводи ишчи-хизматчиларининг уч юзга яқин фарзанди мирикиб ҳордиқ чиқармоқда.

Пионерларга лагердаги ҳаёт ёқади. Бу ердаги шинам уйлар, кутубхона, клуб улар ихтиёрига бериб қўйилган. Лагерь ташкил этилган биринчи кундан бошлаб, бадиий ҳаваскорлар тўгараги ишлаб турибди.

Езги каникул даврида Тошкент Абразив комбинати ва «Таштекстильмаш» заводи ишчи-хизматчиларининг мингдан ортиқ фарзандлари ана шу лагерда ҳордиқ чиқарадилар. Болалари тўғрисида ғамхўрлик кўрсатганлиги учун ишчилар завод комитетидан ғоят мамнун бўлмоқдалар.

Новомосковское кўчасидаги 29-магазин сотувчилари харидорларни хушнуд этиш, уларнинг талабларини тўла-тўкис бажариш учун ҳаракат қилмоқдалар. Ҳар бир сотувчи ўз зиммасига оширилган социалистик мажбурият олган, шунинг учун магазин ой сайин топшириқларни муваффақиятли бажариб келмоқда.

СУРАТДА: сотувчи Ф. Шукурова харидорлар хизматида.

М. Нуриддинов фотоси.

ЁШЛАРНИНГ ИЛМИЙ ИЗЛАНИШЛАРИ

Ўзбекистоннинг ёш олимлари атом ядросининг тузилиши ва халқ хўжалигида қуёш энергиясидан фойдаланиш, жуда мусаффо моддалар олиш ва рудали конларнинг бунёд бўлиш қонунлари янги турдаги минерал ўғитлар яратиш ва автоматларни конструкция қилиш, ғўза ҳосилдорлигини ошириш ва янги ўсимликларни қишлоқ хўжалигига жорий этиш, қадимий даврлар тарихи ва ҳозирги кунимизнинг социологик тадқиқотлари каби жуда кўп проблемалар устида илмий иш олиб бормоқдалар.

Улар ёш олимлар ва аспирантларнинг иккинчи республика конференциясида фанга қўшган ҳиссалари ҳақида гапириб бердилар. Конференция Ленин комсомолининг 50 йиллигига бағишланган эди. Конференция мажлислари Тошкент, Самарқанд, Андижон, Нукусда ўтди. Бу мажлисларда мингдан ортиқ доклад ва ахборотлар тингланди.

Ёш тадқиқотчилар анжуманининг якунловчи ялпи мажлиси яқинда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мажлислар залида ўтди. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Президиумининг бош илмий секретари М. З. Ҳомидхонов конференция ишига якун ясади. У, ёш олимларнинг энг яхши илмий асарларини мукофотлашга қарор қилинганлигини маълум қилди. Ёш тадқиқотчиларнинг конференция секциялари маъқуллаган докладлари босиб чиқарилади.

РЕДАКЦИЯ ПОЧТАСИДАН

ТАЛАБИМИЗ БАЖАРИЛМАЯПТИ

Чилонзор районидаги 1, 2, 3-Чарх камолон маҳаллалари бир томондан Ленин комсомоли номли кўл, иккинчи томондан Оқ тепа канали ва учинчи томондан Новза ариғи билан чегарадош. Бу маҳаллаларда 3100 хонадон истиқомат қилади. Маҳалла аҳли ҳар йилгидек баҳорда яхши ният билан мева ва манзарали дарахт кўчатлари, гул ниҳоллари ўтқаздилар. Лекин, афсуски, бу кўчатлар қуриб қолди. Сабаби маҳалла территориясида ҳануз оқар сув йўқ.

1967 ва 1968 йилда Чилонзор район коммунал хўжалиги бўлимига бу ҳақда мурожаат қилиб, маҳаллаларимизга сув келтириб беришни у ердаги ўртоқлардан илтимос қилдик. Бироқ аҳоли талаби ҳамон қондирилмаяпти.

Х. ЛУТФУЛЛАЕВ,
пенсионер.

САВЛАТ УЧУНМИ?

Ҳамза районидаги 4 турар жой даҳаси кундан-кунга гўзаллашиб боряпти. Бу ерда ташкил этилган чойхона ва ошхона, маиший хизмат кўрсатиш уйлари меҳнаткашлар хизматида. Лекин бу жойда газета ва журнал киоскасининг бўлмаслиги ажабланарли ҳолдир. Тўғри, бундан икки ой олдин бу ерда бир киоска бор эди. Аммо нима сабабдандир ҳозир ёпилди.

Газета ҳаётимиз кўзгуси. Шундай экан, биз «Союзпечать» шаҳар бўлими раҳбарларидан шаҳарчада киоска очиб беришларини сўраймиз.

Э. ҲАСАНОВ,
студент.

Самарқандга саёҳат

Шаҳримиздаги хўжалик буюмлари заводи коллективи 2 кунлик дам олишни Самарқандда ўтказиб, яхши таассуротлар билан қайтишди.

— «Шоҳизинда», Улуғбек расадхонаси, Регистон, Гўри амир каби қадимий ёдгорликларни кўрар эканман,— дейди заводнинг илғор пайвандчиси Қамариддин Илҳомов,— қўли гул ота-боболаримизга ва бу ёдгорликларга қайта сайқал берган усталар санъатига қойил қолдим.

Завод маъмурияти коллектив бўлиб саёҳ қилиш планига Бухоро ёдгорликларини кўришни ҳам киритган.

Қадимий Хиванинг ёшлиги

Абдулла ПОЛВОНОВ,
Хива махсус илмий-реставрация ишлаб чиқариш устахонасининг директори.

Эшонқалъа (Эски Хива) 1968 йилнинг 1 январида Давлат заповедниги деб эълон қилинди.

АПН мухбири Аркадий Кефчнян Хивада бўлиб, махсус илмий-реставрация ишлаб чиқариш устахонасининг директори Абдулла Полвоновдан хивалик моҳир усталарнинг иши ҳақида ҳикоя қилиб беришни илтимос қилди.

2 минг йилча вақт илгари асос солинган Хива шаҳри уч аср давомида Хоразм давлатининг, кейинчалик эса, Хива хонлигининг пойтахти бўлиб келди. Эндиликда у нодир заповедникдир. Бу ерда феодализм даврининг ажойиб архитектура намуналари сақланиб қолган. Улар орасида Оллоқулихон саройи — Тошҳовли, Кўҳна ва бошқалар бор. Хива хонлари қурдирган мадрасалар, ёпиқ расталар, мақбаралар шу ерда. Шаҳарнинг баланд деворлар билан ўралган эски қисми бўлмиш Эшонқалъа архитектура жиҳатидан алоҳида қимматга эгадир.

Ўзбекистон ҳукумати қадимий Хоразмнинг меъморлик ёдгорликларини сақлаш ва ўрганишга катта аҳамият бериб, Эшонқалъани Давлат заповедниги, Хиванинг бутун комплексини эса заповедник-шаҳар деб эълон қилди. Бу Суздалдан сўнг Совет Иттифоқида иккинчи заповедник-шаҳардир.

1967 йилга қадар шаҳардаги ёдгорликлар, мақбаралар зарур бўлганда ремонт қилиниб турилар, лекин том маънода уларни реставрация қилиш амалга оширилмаган эди.

Ҳозир Хивада илмий-реставрация ишлаб чиқариш устахоналари тузилди.

Хивалик усталар ҳозирдаёқ катта ишларни бажариб қўйдилар. Обидаларни реставрация қилиш процессида улар архитектура иншоотларининг асосларини, пардоз қатламида ишлатилган керамикани, ганчининг составини, лойи—хуллас биноларнинг асосини ташкил этувчи ҳамма материалларнинг хусусиятларини ўрганиб бордилар. Ёдгорликларни тиклаш аниқ ўлчовлар, схемалар, кўчирмалар асосида амалга оширилади. Пардоз қатламида Қуръондан келтирилган сураълар, кўпгина номлар бор.

Бу ёзувларнинг ўчиб, кўчиб кетган жойларини илмий асосда боғлаш ва қайта тиклашда тарихчилар, археологлар, шарқшунослар ёрдам беришмоқда. Материалларнинг химиявий таркибини аниқлашда эса Тошкент, Самарқанд ва Бухоронинг олимлари ва инженерлари ёрдамга келмоқдалар.

Хивалик тикловчилар ҳар бир ёдгорлик учун қадимий нусхалар бўйича квадратли ғишт пиширадиган печ қурдилар. Керамика цехи барпо қилиняпти. Бу ўзига хос уникал цех бўлади. Унда тажрибали кекса усталар ва ёшлар керамик плиталар тайёрлашади.

Кўҳна Арк даҳасида Пул чиқариш саройи, Ҳарам, Кўк Дарвоза, Тош Дарвоза, Оллоқулихон карвонсаройи, Тузем мактабини тиклаш бўйича ишлар тамомланди. Ҳозирда этнография музейи жойлашган шоир Аваз Ўтарнинг устахоналари ҳам тиклаб бўлинди. Энди навбат Кўҳна Арк бош дарвозаларига, Арабхона, Матпонбой, Қозикалон мадрасалари ва Эрмуҳаммад Девон масчитига келди.

Реставрация устахонасида хиваликлар меҳнатини ўзида акс эттирган нодир суратлар сақланяпти. Бу ёдгорликлар, мадрасалар, саройларнинг реставрациягача ва ундан кейинги тасвирларидир. Уларнинг бирида ахлат уюмларини, нураб қолган деворларни, бошқасида эса узоқ ўтмишнинг тикланган улуғвор ёдгорликларини ёрқин кўрамиз.

Хивада ҳаммаси бўлиб 48 ёдгорлик бор. Шулардан 18 таси давлат, 30 таси эса маҳаллий органлар назорати остига олинган.

Хивалик усталар асосий ёдгорликларни тиклаш, ер остидан телефон ва электр кабелларини ўтказиш, баъзи кўчаларга тенг бурчакли ғиштлар ётқизиб, уларни қадимги ҳолига етказиш учун бир неча йил керак бўлади, дейишмоқда.

Бу ишларнинг ҳаммаси бажариб бўлингандан сўнг, Хива ўзининг қадимий кўринишини қайта тиклайди. Моҳир усталар ҳозирдаёқ шаҳарнинг ана шу келажагини кўрмоқдалар.

Кейинги йилларда Ўзбекистонга, айниқса, кўплаб совет ва чет эл туристлари кела бошлади. Уларни бу серқуёш республиканинг қадимий меъморчилик ёдгорликлари ва ҳозирги қайноқ турмуши ўзига тортмоқда. Бухоро, Самарқанд, Тошкентда туристлар учун янги меҳмонхоналар қуриляпти. Хивадан 32 километр масофада жойлашган Урганч шаҳрида эса тўрт қаватли меҳмонхона қуриб бўлинган. Фарғона ва Хива шаҳарларига янги туристик маршрутлар очилган.

АПН.

Шанба оқшоми

ТАБИАТ ОШИҚЛАРИ

Ям-яшил буталар, айниқса куннинг иссиғида «кел, бир пас ҳордиғингни чиқариб ол», деб бағрига чорлаётгандек кўм-кўк бўлиб атрофга соя-салқин бериб турган дарахтлар кимнинг диққатини қамрамаган.

Табиат манзараси гўзаллиги қошида соатлаб туриб, ширин хаёллар дарёсига шўнғимаган, юраги тўлқинланиб, мавжланмаган, ҳаётдаги энг лаззатли онларни эсламаган инсон бўлмаса керак.

Тоғ ёнбағри, баланд чўққиларда ўсадиган турли-туман ўт-ўланлар, гуллар ва буталарнинг навлари шу қадар сон-саноқсизки, уларни кўпчилик билмайди ҳам.

Мана бу суратда Бутуниттифоқ ботаника жамиятининг вице-президенти, биология фанлари доктори, Ленинград университетининг профессори Александр Иннокентьевич Толмачевни кўриб турибсиз. Профессор ўз ҳамкасблари билан баланд тоғдан олинган ноёб ўсимлик турини кўздан кечиряпти. Ёнидаги шериклари (ўртада) канадалик олим Роланд Бешел ва грузиялик ботаник Михаил Фёдорович Сахокиялар ҳам гулга ўхшаб кетадиган ўсимликнинг бу турини энди кўриб туришибди.

Баланд тоғларнинг мусаффо ҳавосидан тўйиб-тўйиб нафас олиб, тиниқ булоқлардан қониб сув ичаётганлар буларгина эмас. Умрини табиат гўзаллиги, ўсимликлар дунёсига бағишлаган Ўзбекистон фанлар академиясининг мухбир аъзоси, биология фанлари доктори, Тошкент Давлат университетининг профессори Иларна Алексеевна Райкова ҳам шундай табиат ошиғи.

Яқинда Душанба шаҳрида баланд тоғ ўсимликларини ўзлаштириш ҳамда текшириш масаласи бўйича Бутуниттифоқ ботаника жамиятининг тўртинчи кенгаши бўлиб ўтди. Кенгашга мамлакатимизнинг турли бурчакларидан — Ўрта Осиё, Болтиқ бўйи республикалари, Москва, Ленинград, Урал, Узоқ Шарқ ва бошқа жойлардан тажрибали олимлар йиғилишди.

Улкан анжуманда ботаника соҳасида эришилган ютуқлар ва кўзланаётган ишлар ҳамда келгусидаги режалар ҳақида батафсил гаплашилиб, фикр алмашинди, юзлаб докладлар тингланди.

Ундан сўнг кенгаш қатнашчилари беш кунлик саёҳатга чиқишди. Тожикистондаги Ҳисор, Зарафшон, Туркистон, Помир каби тоғлар ёнбағирлари, чўққилари ўсимликлар дунёсини мутахассислар диққат билан кўздан кечиришди, энг ноёбларини гербарий қилиб йиғиб келишди.

Иккинчи суратда: экскурсияга чиққан кенгаш қатнашчиларининг бир группаси Шаҳристон довонини ошаётиб, дам олишяпти. Улар кўзларига ноёб кўринган ўсимликлардан намуналар олиб олишган.

К. Алиев фотоси.

ЎНГИБ КЕТМАЙДИ

Яхши кўриб харид қилган кўйлагингизни бир ювишингизда рангги айнаб кетса, кўнглингиз қанчалар хижил бўлади, шундай эмасми?

Бутуниттифоқ тўқимачилик илмий-текшириш институтининг Тошкентдаги филиали лабораторияси ходимлари кеча-кундуз тиним билмай меҳнат қилиб, қуёш нурида рангги айнамайдиган бўёқларни топишди. Бу нарса Ўрта Осиё шароитида қанчалик катта аҳамиятга эга экани ҳаммага маълум. Янги бўёқлар ҳозирги кунда Бухоро ва Самарқанддаги трикотаж фабрикаларида ишлаб чиқаришда қўлланиляпти.

Шунингдек трикотаж ва капрон ҳамда ацитат — капроацитатнинг аралаш толаларини тўқиш ва бўяш сифатини яхшилаш устида ҳам жуда катта иш олиб бориляпти. Лаборатория ходимлари изланишини бир дақиқа ҳам сусайтиришмайди. Бир варакайнга кўпгина янгиликларни синовдан ўтказишяпти.

Янги шеърлар

ШАХМАТ

(ҲАЗИЛ)

Пиёдалар фаромуш,
сипоҳлар сипо,
Қизиб кетди юриш,
енгиш муддао.
Оқ от оқсоқланиб,
хатлаб ҳар томон
талай пиёдани айлади қурбон.
Тўралар олишди,
жанг бўлмади ҳал
ҳатто фарзинларни юлқиди «ажал».
Мағрур шохлар қолди тахтада,
Аттанг,
шохсиз пиёдалар қилмас эди
жанг...

ТОМЧИЛАР

Анқиб кетди пичан ҳиди,
ёмғир ёғар майдалаб.
Томчилар —
тиламчилар шивирлар,
не тилаб?
Райҳонларнинг қовжираган
япроқларин қоқишар,
ирмоқ бўлиб иргишлашиб
Ҳарён қулоқ қоқишар...
Не излашар?
Баҳорнимм?!!
Мунгли хазон хонишм.
Юрагимни хаприқтирар
томчиларнинг товуши...

* * *

Тик қоя четнади, тош кўчди,
Ўкради шердайин бужир тоғ.
Қаёндир чириллаб қуш учди,
Ердаги майсанинг кўкси доғ.
Кўчкидай гунг қолган шаршара
Сесқанди, шовуллаб жар солди.
Жонланди жонсарак манзара,
Жонланди...

ЎЙЛАРИМ

Узоқлардан келасан ўйнаб,
Интиласан кўп олис ёққа,
Сен-ла бирга югуриб, терлаб
Боргим келар мен ҳам ўшоққа.
Оҳ, ўйларим олиб кетдинг сув,
Майиштирма тошларга уриб.
Майли оқиз, оқизгину ҳув
Қумлоқларда қолмасин қуриб.

Турсун ИБРОҲИМОВ.

ФОРС ЛАТИФАСИ

МАККОР КИШИ

Бир киши туясини йўқотибди. У шу туяни бир неча бор йўқотиб, яна топиб жонига теккан экан.

Бу сафар «туя топилса бир динорга сотиб юбораман» деб қасам ичибди. Иттифоқо туя топилиб, эгаси ичган қасамидан кўп пушаймон бўлибди ва туяни ўз қўлида сақлаб қолиш учун ҳийла ўйлаб топибди. Бир мушукни туянинг бўйнига илиб бозорга киритиб «Туяни ўз сўзимга биноан бир динорга сотаман, лекин туя билан бирга мушук ҳам сотилади. Мушукнинг баҳоси юз динордир. Туя билан мушук бир-биридан ажратилмайди ва айириб сотилмайди», деб жар солибди.

Бу ҳолнинг гувоҳи бўлган харидорлар «туяси жуда арзон экан-у, аммо мушуги қиммат экан-да», деб жўнаб қолишибди.

Форсчадан Ф. Набиев, Ў. Мейлиевлар таржимаси.

Ғаройиб воқеалар

Шляпа — кўчма соврин

1954 йили жаҳоннинг экс-чемпиони Макс Эйве Австралияга борди. Бир шаҳардаги маҳаллий шахмат клубидаги мусобақадан сўнг гроссмейстернинг шляпаси йўқолиб қолди. Унга дарров янгисини келтиришди.

— Агар сизлар менинг эски шляпамни топсангиз ундан кўчма соврин ўрнидан фойдаланинглар, — деди ҳазиллашиб М. Эйве.

Йўқолган шляпа ҳам топилди. 1955 йили эса худди шу шаҳарда мусобақа ўтказилди. Мусобақа ғолибига эса жаҳон экс-чемпионининг эски шляпаси соврин ўрнида топширилди.

Шаҳарда қанча кўприк бор?

Ленинградда қанча кўприк бор? Бу саволни кўп кишидан эшитиш мумкин. Бироқ ҳар доим унга турлича жавоб қайтаришади. 1968 йилнинг 1 январигача Ленинград шаҳри районлари чегарасида 373 кўприк бор экан. Шаҳар ташқарисидаги районларда эса 215 кўприк бор. Шундай қилиб, Ленинградда жами 588 кўприк бор экан.

Бу статистик маълумотни яқинда «Ленинградская правда» газетасида «Ленмосттрест»нинг бош инженери П. П. Степков эълон қилди.

Ёшлик ғалаба қилди

1950 йили 85 ёшлик гроссмейстер Мизес Амстердамдаги мусобақада 87 ёшлик голландиялик мастер Ван Форест билан беллашди. Ўйин Мизеснинг ғалабаси билан тугагач, мухбирлар ундан тезда ғалаба қозонганлигининг сири нимада эканлигини сўрашди. Шунда Мизес: «Ҳаммаси жуда оддий, ёшлик ғалаба қозонди» деб жавоб қайтарди.

Нотиқ учун светофор

Ҳаракат хавфсизлигини сақловчи Британия жамиятининг мажлисларида минбар олдига светофор қўйилди. Бу ерга сўзга чиққан киши светофорда яшил чироқ ёниши билан нутқини бошлайди. Сариқ чироқ ёнганда эса у ўз фикрларини айтиб тугаллаши керак. Светофорда қизил чироқ пайдо бўлиши биланоқ нотиқ тезда минбардан тушиб кетиши лозим.

Хавфли причёска

Денгиз бўйида дам олаётган англиялик аёл Мэри Барнеснинг баланд причёскаси чайкаларга уларнинг бузилиб кетган инларини эслатади. Ғазабга келган қушлар аёлга ташландилар. Ҳалиги аёл сочларини рўмоли билан бекитгандагина қушлар уни ўз ҳолига қўйиб, тинчиди.

Қафас ичида сузиш

Австралиялик 22 яшар қиз Порт Филипп кўрфазида 40 километрга биринчи бўлиб сузди. Бунинг учун унга 13 соат керак бўлди. Ҳалиги қизнинг рақиби бир эркак эди.

Сузишнинг машаққатли томони шунда эдики, кўрфазда акулалар жуда кўп эди. Ана шунинг учун ҳам мусобақа қатнашчилари кўрфазда махсус тўқилган қафасда суздилар.

РАССОМ ТАБАССУМИ

— Ма! Барабаннинг ичида нима борлигини биласанми?!

Сўзсиз сурат.
Рассом А. Ҳолиқов.

УЗУМДАН БАЛИҚ ҲИДИ КЕЛСА

Узумдан балиқ ҳиди келса — иш чатоқ; ток, хавфли замбуруғ касаллиги — оидиум билан зарарланган бўлади. Ялталик боғбонлар бундай касаллик тушган токларни ғалати йўл билан даволамоқдалар. Биомициннинг икки дона таблеткаси ўн литр сувда эритилиб, токка пуркалади. Биомицин токни оидиумдангина эмас, бошқа касалликлардан ҳам даволайди, узумда пайдо бўлган яра ва ёриқлар тезда битиб кетади. Қримдаги боғбонларнинг кўпчилиги эндиликда токка кул тушганини аниқлашлари биланоқ дорихонага шошиладилар.

Днепр қирғоғи киевликларнинг энг яхши дам оладиган ерларидан бири ҳисобланади.

Ю. Мосенинио фотоси.

ТУШНИ ИЗОҲЛАШ

Аристотель билан суҳбат

Ленинградлик олим доктор Василий Иванович Касаткин туш кўришни деярли 30 йил текширди. У соғлом кишилар, беморлар, кўрлар ва ҳатто гунг-гаранглар кўрган тўрт мингдан ортиқ тушни анализ қилди.

Агар сизни даволаётган доктор тўсатдан:

— Нимадан шикоят қиласиз? Ҳеч нарсадан дейсизми? Бўлмаса кеча ва сўнгги ой давомида қандай тушлар кўрдингиз? Эслаб кўринг, бутун тафсилоти билан эслаб кўринг! — деса сиз ажабланмай қолмайсиз.

Бироқ ҳозир врач сиз қандай туш кўрганлигингизни сўрамайди. Бундай қилиш «одатдан» эмас.

Доктор Касаткиннинг фикрича туш диагноз қўя олади, касалликни олдиндан айтиб бера олади.

Тушда қандай информация бўлиши мумкин? Нимага ишониб бўлади-ю, нимага ишониб бўлмайди?

Қадимги замон олими Аристотель (Арасту) худога ҳам, шайтонга ҳам ишонмас эди. У бу ўринда ўтакетган материалист. Шу сабабли биз бу доиш билан суҳбатлашишга қарор қилдик.

— Туш ўзи нима? Туш кўришда илоҳий кучларнинг роли борлигини тан оласизми?

Аристотель. Йўқ. Сиз шундай фикрда бўлсангиз, ҳурматимдан маҳрум бўласиз. Туш кўриш уйқу вақтида сезги органларимиз фаолиятининг натижасидир. Сезги органларимизнинг бу фаолияти бедорлик вақтимизда кучлироқ таъсирлар соясида қолиб кетади.

— Туш кўриш ва медицина диагностикасини бир-бирига боғлаш мумкинми?

Аристотель. Сиз учун бу ҳалч ҳам муаммоми? Яхши врачларнинг туш кўришга кўпроқ эътибор бериши зарурлиги равшан эмасми? Кундузи сезги таъсири унчалик кучли бўлмайди, чунки бошқа, кучлироқ таъсир натижасида иккинчи планга тушиб қолади, уйқуда эса аксинча, кичик нарсалар ҳам катта бўлиб кўринади. Чунончи, ухлаб ётганингизда кўзингизга сал ёриқлик тушиб, қулоғингизга бироз шовқин кирса, чақмоқ чақишини, момақалдироқ гуриллашини кўрасиз. Ухлаб ётган одам тушида ўтнинг орасидан ўтади, уйғониб кетиб, ҳақиқий аҳволни билиб олади — товони сал қизиган бўлади. Худди шундай аҳвол касаллик ва организмнинг бошқа ҳолатларида ҳам такрорланади.

— Шундайку, лекин туш шунақа чалкаш бўладики!..

Аристотель. Гапингизга қўшиламан Шунинг учун ҳам биз ўхшашликни топа билган киши тушни яхши топади, деб айтамиз. Кўрган тушингиз аниқ бўлса бу туш қандай сабаб натижаси эканлигини ҳамма ҳам айтиб бера олади.

Кўриниб турибдики, Аристотелнинг ҳамма фикрлари ҳозир ҳам ўз аҳамиятини йўқотмаган. Туш касалликнинг пайдо бўлишини қандай қилиб олдиндан айтиб бера олишини Аристотель шу тариқа изоҳлаб беради. Қадимги замоннинг яна бир врачи Гален (У Аристотелдан юз эллик йил кейин яшаган) туш кўриш тананинг аҳволи ҳақида ҳикоя қилади ва касалликни билиб олиш ҳамда уни даволашда ёрдам бериши мумкин, деб қаттиқ ишонарди.

Туш касалликни аниқлайди

Беморнинг тушига нималар кириши мумкин? Юзаки қараганда ҳамма нарса кириши мумкин. Уруш ва муштлашиш, ёнғин ва яраланиш, турли аъзоларининг (одатда касалланган аъзоларининг) зарарланиши, жарга йиқилиш, тоққа чиқиш, касалхона ва дорихона, врачлар ва дорилар тушга кириши мумкин. Хуллас, беморнинг туши чалкаш ва қўрқинчли бўлади — асаб системаси босиб келаётган хавф ҳақида хабар қилаётгандек бўлади. Нерв системалари сезги органларининг сигналларини жуда сезгирлик билан ушлаб олади ва бош мия қобиғида шундай манзаралар ва воқеаларни вужудга келтирадики, улар биз учун одатдагича бўлмайди. Акс ҳолда инсон бу ташвишли сигналларга эътибор бермаган бўлар эди.

Бу сигналлар врачнинг биринчи ёрдамчиси бўлиши мумкин,— дейди В. Касаткин ўзининг амалий фаолиятидаги мисолларни ҳикоя қилар экан.

Мисол учун бир кишининг ўпкасида касаллик бошланди. Унинг тушига қуйидагилар киради: сувнинг остидан сузиб чиқмоқчи бўлади, нафас олиши қийинлашади, кўкрагини қандайдир оғирлик босади ёки бўлмаса киши нима учундир девордаги кичик ёриқдан ўтмоқчи бўлади-ю, ўта олмай тиқилиб қолади. У тоққа кўтарилади ва нафас олиши қийинлашади. ёки бўлмаса нафас олишини қийинлаштирадиган бўғма кўйлак кийган бўлади. Бундай туш кўрган кишининг ўпкаси яллиғланган, плеврит, бронхит, сил касалига учраган бўлиши мумкин.

Шу жойда тадқиқотчи доктор М. И. Аствацатуров 1935 йилда айтган гапларини эслаб ўтиш ўринлидир: «Масалан, киши хунук туш кўрса, унинг тушида ўлимдан қўрқиш элементлари бўлса ва тўсатдан уйғониб кетса, бундай кишида юрак касаллиги бошланяпти, лекин бу касаллик шунчалик даражадаки, беморнинг ўзи ҳали бу касалликни сезмайди ҳам, ҳеч нарсадан шикоят қилмайди ҳам, деб ўйлашга асос бўлиши мумкин...»

Албатта, туш кўриш вақтида касаллик белгилари бошқача тарзда ифодаланади.

Доктор В. Н. Касаткиннинг қабулхонасига кампир кириб келди. У яхши ухлай олмаслигини, тез-тез хунук туш кўришини айтиб берди. У бир ойдан буён ҳар куни бир хил туш кўрар экан. Ўзи ёки бирорта таниши хом ёки сасиган балиқни истеъмол қилаётганини тушида кўрар экан Кампирни текшириб кўрдилар. Унда гастрит касаллиги бошланганлигини аниқланди.

Маълум бўлишича, ошқозон касаллиги бошланганда ёки бу касаллик ўтказиб юборилса, кишилар тушида сифатсиз маҳсулотлар ва гўшт, хом картошкани кўрар эканлар.

Бироқ, врач касалликни аниқлаш учун тушдан фойдаланмоқчи бўлса, уни билиб олиш осон иш эмас. Чунки фақат организмнинг аҳволи ҳақидаги сигналларгина эмас, хизмат жойидаги ноқулайликлар, оилавий келишмовчиликлар, ҳатто ўз ҳаётидан мамнун бўлмаслик ҳам тушга кириши мумкин. Ҳақиқий «ички» сигналларни ташқи таъсир — ёруғлик, совуқ, иссиқ хона, тамаки тутуни каби таъсирларга организмнинг реакциясидан фарқ қила билиш керак. «Касалликка оид» тушлар кўпинча бир хил бўлади. Кишининг касби эса бу тушни ўзига хос равишда ўзгартади. В. Касаткин ўз китобида қуйидагича ҳикоя қилади: бинокор инженер врачга ўтган йилдан буён хунук туш кўраётганлигини айтади. Бинокор-инженер ўз лойиҳаси бўйича қурилган уйнинг устида кўрар акач ўзини. Уй шошма-шошарлик билан қурилган, деворлари ёрилиб кетган, ҳатто қимирлаб туради. Инженер бундай ишим учун мени суд қилишлари мумкин деб оғир ташвишга тушади. Сўнг уй қулаб кетади. Инженер уй остида қолади. Боши, кўкраги эзилади, нафас олиши қийинлашади. Уни текшириб кўрганларида гипертония касаллиги бошланганлиги маълум бўлди.

Агар «тушингизга ҳеч нарса кирмаса» бу ҳам нерв системаси юбораётган сигналнинг белгилари бўлиши мумкин. Чунончи олдингига нисбатан камроқ туш кўриш асосий нерв процессларининг сусайиши, психик фаолиятнинг секинлашуви белгиси бўлиши мумкин. Бош чаноғи ичида босим ортиб кетган тақдирда ҳам туш кўриш камаяди.

Туш кўриш шу жиҳатдан ҳам муҳимки, у касалликни олдиндан айтиб бера олади. Бинобарин бу касалликнинг олдини олиш, пайдо бўлиши биланоқ даволаш мумкин.

Доктор В. Касаткин ўз китобида одамлар кўрган тўрт минг тушни анализ қилиб, туш кўриш касалликларни қуйидагича «олдиндан айтиб беради» деб ҳисоблайди: Боткин касаллиги (сариқ)ни бир ҳафта олдин; невроз касаллигини бир ҳафтадан бир неча ойгача олдин; гастрит касаллигини бир ой олдин; зотилжам касаллигини бир-икки ой олдин; гипертония касаллигини икки-уч ой олдин; бош мияда шиш пайдо бўлишини бир ой ва ҳатто бир йил олдинроқ «айтиб бериши» мумкин.

Кўп касалликларни аниқлаш жуда мураккаблиги, касалликни нотўғри белгилаш оқибатида айрим фожиалар бўлганлиги ҳаммага маълум.

Ҳозирги замон физиологиясига асосланган ҳолда туш кўриш назариясига бағишлаб ёзилган китоблар кўп эмас. Ф. П. Майоровнинг 1951 йилда нашр қилинган кичкина китобчаси, И. Е. Вольпертнинг оддий уйқи ва гипноз вақтида кўрадиган тушларнинг эксперементаль анализлари текширилган ва 1961 йилда нашр қилинган муфассалроқ китоби бор эди. В. Н Касаткиннинг юқорида биз ҳикоя қилган «Туш кўриш назарияси, тушнинг пайдо бўлиши ва структурасининг баъзи қонуниятлари» китоби (1967 йил) бу соҳадаги учинчи асардир.

В. ПОПОВКИН,
(«Знание — сила»дан)

Худойберди ТУХТАБОЕВ

(ДАВОМИ. Боши газетанинг ўтган сонларида).

АХИР, сиз...

— Нима мен! Арпангни хом ўрдимми. Яхшиликка ёмонлик! Сенинг ишингга аралашиб, қайта маҳаллада исмим ёмон отлиққа чиқиб қолди, оилабузар деб ном олдим.

— Ахир сиз эрингни тартибга чақириб бераман демабмидингиз?

— Хиқиллама! — қўл силтаб чиқиб кета бошлади Муборхоним, — эркак учун йиғлаган хотинни кўрсам... мижиб қўйгим келади.

Усмон ҳукмни эшитган заҳотиёқ ўрнидан туриб жўнаб қолган эди. Анчагача каерда юрганини, нима учун юрганини ҳам унутиб суд биноси олдидаги майдончада айланиб юрди. Қулоқлари остида тумов судьянинг палағда товуши эшитилар, кўз олдидан узун, қора бахмал пальтога ўралиб ўтирган Яйра нари кетмасди. У суд залидан чиқиб кетаётганда орқасига ўгирилиб, Яйранинг кўзларида жиққа ёш билан илтижо қилгандек, мени ташлаб кетма деб ёлворгандек термулганини кўриб қолди. Хотинининг ана шундай боқишини илгари ҳам икки бора кузатганди, ҳар сафар ҳам вужудини зирқиратиб юборганди. Биринчиси турмуш қурганларидан сўнг уч ой ўтгач Усмон тўққиз ойлик ҳарбий хизматга кетаётганда, Яйра уни кузатгани чиқиб, поезд жўнаб кетаётганда ана шундай мўлтиллаб боққан, кейин тўсатдан қийқириб, анчагача поезд билан ёнма-ён югуриб борганди. Иккинчи марта туғруқхонада тўнғич фарзандлари Шерзод туғилиш олдидан яна шундай бўлувди. Яйра йўлакда Усмон билан остки лабини қаттиқ тишлаб, бошини охиста силкитиб, жимгина хайрлашди-ю, икки одим юрмасдан орқасига ўгирилиб:

— Усмон ака! — деб шивирлади.

Усмон қайтиб Яйранинг ҳам қўрқув, ҳам дард, ҳам қайғу акс этиб, жиққа ёшга тўлиб турган кўзларидан аста ўпди:

— Қўрқма, жоним! Мен кетмайман. Шу ерда ўтираман!

Усмон кескин бурилиб, суд идорасига қараб югурди. Шошганча келса, зал бўмбўш. Яйра ўтирган ўринда Шерзоднинг увадаси чиққан чопони қолиб кетибди...

БИР БУСАНИНГ ҚУВВАТИ

Дарахтлар уйғониб, мусичалар ҳам кукулашиб қолган, ариқлар бўйида майсалар униб, чучмўмалар гуллаган. Ҳаммаёқда баҳор нафаси кезарди. Қиши билан ўйлаб ўйига етолмаган Усмон шу пайтда яна дераза орқали ҳовлидаги ўрикнинг бўртиб қолган қизғиш навдаларига тикилиб, хаёл сурар, ўзи билан ўзи гаплашарди... «Ҳар қалай айб мендан ўтди. Агар ўша зорманда хат қандай қилиб, чўнтагимга тушиб қолганини тушунтира олганимда бунчалик бўлмасмиди... Тушунтиришга ҳаракат қилдимми ўзи? Жаҳл билан, қайсарлик билан иш тутдим... Бордию, унинг чўнтагида бегона йигитнинг хатини кўриб қолганимда... Мен ҳам ёниб кетардим-да. Ўғилларим ҳам мендек ўксиниб катта бўлсая! Мен дадамдан қандай нафратлансам... энди улар ҳам шундай нафратланишади... Анча бўлди кўрмаганимга...» «Усмон ўзини-ўзи айблаб юрган кезларда Яйра ҳам тинмай унинг ҳақида ўйлар ва ишнинг ўнгидан келганини қарангки, у ҳам нуқул ўзини айблар, қош қўяман деб кўз чиқаргани учун Муборхоним шаънига энг «чиройли» сўзларни айтарди. Иккови ҳам бир-бири билан учрашишни, рўбарама-рўбара ўтириб, юракларини эзиб келаётган дардни тўкиб олишни истар, бир-бирига пинҳона интилар, аммо аллақандай бир куч икковини икки томонга итарар эди.

Усмон район кутубхонасига китоб топширгани кетаётиб тўсатдан Яйрани кўриб қолди. Яйра Беҳзодни етаклаб, Шерзодни кўтариб шошилганча кетиб борарди. Бола оғирлик қилаётган бўлса керак, Яйра уни хиёл ўтмай қўлдан-қўлга алмаштирар, тез-тез юрсанг-чи деб Беҳзодни урişарди. Усмон анчагача орқаларидан кузатиб борди. Назарида Яйранинг елка суяги туртиб чиққандек, ўзи ҳам озиб кичкина бўлиб қолгандек туйилади, бўйни ҳам олманинг сабоғидек ингичка бўлиб қолибди... «Ойим ҳам Ғани билан мени худди шундай қилиб катта қилганди, боғчага олиб бормасди, ишга кетатуриб, ҳовлига қамаб кетарди...» ўйлади Усмонжон.

Жадал бораётган Шерзоднинг оёғидан калиши чиқиб кетди-ю, энгашиб кийтуриб, қичқириб юборди:

— Адам, адажоним!

Икков бола кетма-кет келиб Усмоннинг бўйнига осилишди. Аллақандай илиқ бир ҳис унинг бутун вужудини куйдириб юборгандек бўлди, энтикиб кетди. Ўғилларини қўлига олиб, нарироқда туфлисининг учи билан ер чизиб турган Яйрадан:

— Яхшимисан? — деб сўради.

— Раҳмат. — Яйра бош силкитиб қўйди.

— Ада, энди командировкага кетмайсизми? — Усмоннинг юзларини жажжи қўллари билан оҳиста силаб сўради Шерзод.

— Қанақа командировкага?

— Ойим адамга борайлик десам, командировкага кетганлар, дедилар-ку.

— Йўқ, энди командировкага бормайман.

Усмон Беҳзодни кўтариб, Шерзодни етаклаб олди. У Яйранинг гап қўшишини кутар, Яйра бўлса гарчи мана шу учрашувга бир неча ойдан буён тайёргарлик кўриб, кечаю кундуз уни орзу қилиб юрган бўлса-да, гапни нимадан бошлашини билмай, Усмоннинг оғзини пойлар эди. Усмон боғча дарвозаси олдида ўғилларини ўпиб, хайрлашди-да, кутубхона томон ўтиб кетди. Орадан бир ҳафта ўтгач, улар худди шу йўлда яна учрашиб қолишди. Лекин бугунги учрашувни тасодифий учрашув деб бўлмасди. Усмоннинг кутубхонага қатнаётганини эшитиб Яйра унинг йўлини пойлашга аҳд қилганди.

Анчагача ёнма-ён кетишди.

— Аҳволларинг яхшими?

Яйра эрига ғалати қилиб бир боқди-ю, аламли табассум билан деди:

— Раҳмат, яхши.

— Касал бўлдингми, озиб қолибсан?

— Биласиз-ку, ҳар йили баҳорда шундай бўламан.

— Болалар қийнамаяптими иш қилиб?

— Бир амаллаб катта қилиб оларман!... Уйланмадингизми?

— Сенинг эрга тегишингни кутиб юрибман.

Эр зоти шунақа бевафо бўладиган бўлса, дунёдан бева ўтганим бўлсин.

Ялт этиб бир-бирларига қараб олишди. Усмоннинг нигоҳида «Эҳ, Яйра, Яйра! Ҳалигача отдан тушсанг ҳам эгардан тушмабсан, жоним!» деган маъно бор эди. Яйра бўлса «Усмон ака, жонгинам, биласиз-ку тилим қургур тез, билмай айтиб қўйдим, кечиринг!» деяётгандек эди.

— Ўзингиз ҳам озиб қолибсиз! — деди у чуқур ҳўрсиниб.

— Уйга бир кириб кетмайсизми?

— Нима қиламан?

— Менда анча хатларинг бор, ўшаларни олиб кетсанг.

— Қанақа хат?

— Армияда юрганимда ёзган хатларингни сақлаб қўйган эдим. Ўшаларни олиб кетсанг, уйланадиган бўлсам, янги хотиним келиб, биринчи галда хатларни куйдириб ташлайди. Мен бўлсам, уларнинг куйишини ҳечам истамайман. Негаки, уларда сенинг қалбинг бор, мен севган Яйранинг қалби бор...

Яйра жимгина эрининг ортидан эргашди. Энди, афтидан, икковлари ҳам айтадиганларини айтиб, гапларини тугатишганга ўхшайди. Негаки, на унисидан, на бунисидан садо чиқмасди. Яйра қадрдон уйига, кўпгина бахтли кунларини кечирган, энтиккан, ҳаяжонланган шу торгина ҳовлига қадам босаётиб, юраги увишиб, нафаси қисилаётганини сезди. Қора кўзларида мўлтиллаб ёш томчилари айланиб қолди.

Усмон хатларни олиб чиқди. Узатаётиб, юракни эзиб юборадиган жуда, жуда ҳам ҳазин бир овоз билан деди:

— Ҳаммасини сақлаб юрган эдим.

— Усмон ака, мен... мен...

— Йиғлама, Яйра, йиғлама!

Усмонжон Яйранинг ипакдек майин товланиб турган тимқора сочларидан силамоқчи бўлиб қўлини кўтарган эди, Яйра ўзини тутиб туролмай бошини унинг кўксига қўйди.

— Усмонжон ака!

— Яйра, жоним!

Бўсалар, қайноқ бўсалар! Сенинг шаънингга ҳар қанча мадҳиялар битса арзийди. Ахир сен на Женсовет, на маҳалла комитети на фельетончи ҳал қилолмаган муаммони бир дақиқада ҳал қилиб ташладинг-ку, ўз ҳароратинг билан музлаган қалбларни симобдек эритиб, бир-бирига пайвандлаб ташладинг-ку.

Наҳотки, бир бўсанинг қуввати шунчалар зўр бўлса!

Шу билан, навбатдаги номерамизда... қиссамиз тамом, эшитганларингиз учун катта раҳмат деб қўяқолмоқчи эди-ку, аммо, лекин эртасига гапнинг бундан ҳам қувончлироқ якуни чиқиб қолди. Хуш хабарни эшитган Саврихола қизи борнинг нози бор деганларидек, андак таманно қилибдилар. Қизимни уйдан никоҳсиз чиқармайман, куёв бола Яйрани «Бахт уйи»га етаклаб бориб, қўлига олтин узук тақмагунча кўчини бермайман дебди. Маҳалланинг отахони Холхўжа Дўсхўжаев кичикроқ бўлса ҳам зиёфат қилиб бермаса, маҳалланинг шаънига яхши бўлмайди-ку дебди. Муборхоним бўлса, кичикроқ деганингиз нимаси, ростмана қизил тўй қилиб берамиз. Қуйди-чиқди бўлиб қайтадан ярашганларнинг намунаси сифатида эл-юртга кўрсатиш керак! Иложи бўлса телестудиядан оператор чақирамиз... Усмонжон қўрқоқлик қилмасин, чиқимининг ярмини ўзим тўлайман, дебди.

НИКОҲ ТУЙИДА СУЗЛАНГАН НУТҚ

Тўйга нима нима етсин!

Тўй бўлган жойда шоду-хуррамлик, пойгакда жизу-бизу, турида сизу-бизлик, лабларда табассум, юзлар қувончдан гулгун. Муборхоним югуриб-елиб дастурхон тузаётган аёлларга кўрсатмалар бериб турибди. Кларахон енгларини тирсагигача шимариб олиб, ҳафсала-дид билан идиш-товоқ ювяпти, беш боланинг онаси Ҳосият келинойи юзлари олчадек қизариб, пуф-пуфлаб тандирдан нон узаяпти. Ўртоқлик судининг раиси ўчоқ олдида чўкка тушиб олиб, манти тугяпти. Сафо Аҳмедович бошлиқ бир группа ўқитувчилар сўрида чордона қуриб олиб, ғарт-ғуртига олиб сабзи тўғраш билан овора, кимдир гўшт нимталяпти, кимдир омбор хонадан туриб:

— Кўк чой қаерда, кўк чой! — деб сўраб қўяди.

Маҳалланинг отахонини айтмайсизми, аллақачон бир норманн отиб олганга ўхшайдилар, юзлар шолғомдек қипқизил, кўзлар бийёв! Баронас тўнни кийиб, кўча эшик олдида келди-кетдини бошқариб турибди. Ҳамма хурсанд, ҳамма шод.

Тўйга нима етсин!

Мактабдан йигирма чоғли, маҳалладан ўттиз чоғли, яна аллақаерлардан қирқтача эркагу-хотин тўпланиб, нозу-неъматлар мўллигидан бели эгилай-эгилай деб турган ингичка столлар атрофига давра қуришди. Мактаб ҳаваскорлари, созанда-ю, хонандалари машқ бошлаб юборишди.

Э бор экансизлар-у! — деб қўйди бир йигит қовурилган чучварадан биттасини оғзига сола туриб.

Худди шу пайтда Муборхоним лип этиб ташқарига чиқди-ю, кўздан ғойиб бўлди. Хиёл ўтмай, ўша томондан бир гала болалар бир-бирларини итаришиб, туртишиб, югуришиб келишди.

— Келин келяпти!

— Келин пошша келяптилар!

Ҳамма гур этиб ўрнидан турди. Кўча эшик олдида атру-упалар ҳидини ҳар томонга уфурган бир тўда қизу-жувонлар даврасида бошини пушти, ҳарир рўмол билан ўраб келин ҳам кўриниб қолди. Яйранинг ўнг томонида унинг қўлтиғидан олганча уялганидан бошини келиндан баттар эгиб Усмон, чап томонида пардозу-андозни жойига қўйиб Муборхоним кириб келарди. Созандалар ҳовлини бошларига кўтариб, ёш-ялангларнинг юракларини зирқиратиб, ашула бошлаб юборишди:

Тўйлар муборак, эй ёру-жоним!

Сенга садақа тан ила жоним...

Қарсак садолари остида келин-куёв ўзларига ажратилган жойларга ўтириши билан Фотима опа атрофида ўралашиб юрган икки набираси Беҳзод билан Шерзод ойим билан адамнинг тиззасига ўтирамиз деб хархаша қилиб қолишди. Меҳмонлар қийқиришиб яна қарсак чалиб юборишди. Болаларнинг бири дадасининг, иккинчиси уялганиданми, ёки ўзбек қизларининг қадимий одатига риоя қилганиданми бошини хам қилиб ўтирган ойисининг тиззасига ўтириб олишди.

Тўйга маҳалланинг отахони раислик қиладиган бўлди. Кайфи ошиб қолган экан, ўрнидан турди-да:

— Ўртоқлар!... — деди-ю, гапини йўқотиб қўйди шекилли, жим бўлиб қолди. Бошқалар ҳам унинг оғзини пойлаб, ҳатто чайнаб турган нонларини ҳам ютишга ботинолмай тикилиб қолишди. Холхўжа Дўсхўжаев шошмасдан коньяк тўла шишани очиб, гул ўстирадиган сопол тувакча келадиган қадаҳга тўлдириб қуйди. Устидан еб юбориш учун бир парча гўшт, яримта тузланган помидор ҳозирлади. Кейин бошини кескин кўтариб:

— Ўртоқлар, — деди яна паст овоз билан — бугун сизлар билан биз Яшна билан... йўқ... Яйра билан Аброр йўқ, Усмонжоннинг никоҳ тўйларига тўпланишдик. Маҳалла жамоатчилигининг қувончи бугун чексиз. Негаки, агар Яшнахон... Кечирасизлар. Фотимахон... йўқ кечирасизлар кексайганда хотира ҳам ёмон бўлиб қолар экан. Келиннинг отлари нима эди?

— Яйрахон! — деб қўйди кимдир.

(Давоми бор).

Редактор С. М. КАРОМАТОВ.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 4-68

6 ИЮЛЬ, 1968 Й.

Реклама ва эълонлар

КИНО

6 ИЮЛДА

Сангам — САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 6 да).

Каннют ғорининг сири — «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК», «МОСКВА» (кечқурун), НАВОИЙ номли (кеч соат 8.20 минутда, ўзбек тилида).

Уста жаллод — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА» (кечқурун).

Саргузашт қидирувчилар — Ғ. ҒУЛОМ номли (кечқурун).

Капраль револьвери — НАВОИЙ номли (кечқурун).

Виктор Чернишевнинг уч куни — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

7 ИЮЛДА

Сангам — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Каннют ғорининг сири — «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун), НАВОИЙ номли (кундуз соат 3.20 ва кеч 8.20 минутда ўзбек тилида).

Уста - жаллод — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Саргузашт қидирувчилар — Ғ. ҒУЛОМ номли (кундуз ва кечқурун).

Капраль револьвери — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Виктор Чернишевнинг уч куни «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Журналист (1-2 серия) — НАВОИЙ номли.

Каннют ғорининг сири — «ФЕСТИВАЛЬ».

Уста — жаллод — «ХИВА».

Мени топ — ТЕЛЬМАН номли.

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 7/VII да Ёшликда берган кўнгил, 8/VII да Гавҳари шамчироғ.

А. С. ПУШКИН НОМИДАГИ МАДАНИЯТ ВА ИСТИРОҲАТ БОҒИДА

6, 7 июлда

М. ҚОРИ ЕҚУБОВ НОМИДАГИ УЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ ВА ЭСТРАДА АРТИСТЛАРИНИНГ

КОНЦЕРТИ

Қатнашадилар:

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист ЖУМАНАЗАР БЕКЖОНОВ

Солистлар: Комилжон БАРАТОВ, Исҳоқ КАТАЕВ, Ойхон ЕҚУБОВА, Равшан МУМИНОВА, Зумрат ҲОЖИЕВА, Мунаввар АКРАМОВА, Назрулло ЕҚУБОВ, Нина ТЯГНИБИДНАЯ.

Ўзбек халқ чолғу ансамбли жўр бўлади.

Концерт кеч соат 9 да бошланади: билетлар сотилмоқда.

«ПОЛИТОТДЕЛ» КОЛХОЗИ СТАДИОНИДА

8 июнь кечқурун соат 7 да

Совет Иттифоқи биринчилиги учун

«НЕФТЯНИК» (Фарғона) — «ПОЛИТОТДЕЛ» (Тошкент области)

командалари ўртасида

ФУТБОЛ

7 ИЮЛЬ ЯКШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

6.15 Тонгги концерт. **7.45** «Оила ва мактаб» деган эшиттириш (ўзбекча). **8.25** «Эрталабки салом» деган концерт (ўзбекча). **9.30** Шўх концерт. **10.30** Шарқ куйлари. **11.15** «Табассум» радиожурнали. **12.15** «Эрталабки салом». (Москва). **13.30** Радио эшитувчиларнинг хатлари асосида концерт. **15.00** Саволларга — жавоблар. **15.10** «Ўзбекистон ССР халқ артисткаси Эътибор Жалилова» деган концерт-очерк (ўзбекча). **16.10** Г. Жагаров. «Прокурор» радиопостановкаси (русча) **17.40** Экран янгиликлари. **18.00** Лирик қўшиқлар (ўзбекча). **18.40** Игорь Жуков чалади» деган музикали эшиттириш. **19.20** Ўзбек куйларидан концерт. **20.00** «Ёшлик» радиостанциясининг программаси. **20.30** Ёшлик қўшиқлари. **21.00** «Дунё харитаси олдида» деган эшиттириш (ўзбекча). **21.10** Қишлоқ хўжалик ходимлари учун кечки концерт. **22.20** «Табассум» радиожурнали. Такрорий эшиттириш. **23.10** Дам олиш концерти.

8 ИЮЛЬ ДУШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

6.15 Тонгги концерт. **7.40** Чолғу куйлари. **8.25** Ўзбек халқ куйлари. **9.15** «Депутат ва ҳаёт» деган эшиттириш (ўзбекча). **9.30** Шу куннинг қўшиқлари **9.50** «Вақт, маҳсулот, фойда» деган суҳбат (тожикча). **10.30** Республика композиторларининг симфоник куйлари. **11.15** «Меҳнат маданияти кўриги» деган эшиттириш (русча). **11.25** «Наво» мақомидан парчалар. **12.15** «Саховатли сеҳргарлар». Эстония радиосининг эшиттириши. **13.30** Бутуниттифоқ радиоси эстрада оркестрининг концерти. **16.10** В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан. «Ленин ҳамиша барҳаёт» деган адабий-музикали эшиттириш. **16.50** «Правда» газетасининг обзори (ўзбекча), **17.00** А. Османовнинг «Биринчи топшириқ» деган очерки (татарча). **17.20** «Шахдам қадам, ташлаб» деган адабий эшиттириш (қозоқча). **18.00** «Марксистик фалсафанинг классик асари» деган суҳбат (ўзбекча). **18.10** Ўзбек композиторларининг хор асарлари. **19.20** Ўзбек давлат филармониясининг халқ чолғу оркестрининг концерти. **20.00** «Юность Узбекистана» радиостанциясининг программаси. **20.30** Ёшлар учун концерт (русча). **21.00** Халқаро мавзуларда суҳбат (ўзбекча). **21.10** Қишлоқ хўжалик ходимлари учун кечки концерт. **22.30** «Жўнатилмаган хатлар» радиопостановкаси. Радио эшитувчиларнинг талабларига мувофиқ (ўзбекча). **23.40** Концерт.

6 ИЮЛЬ ШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

18.05 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Истиқбол эгалари» тележурнали **19.00** Телевизион янгиликлар. **19.15** «Гулшан диер» концерт. **19.55** Эшиттиришлар программаси.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.00 Киносаёҳатчилар клуби **21.00** Эфирда «Молодость» **22.00** «Бумеранг» яширин командаси. Кўп серияли телевизион бадиий фильмнинг бешинчи сериясининг премьераси. **23.00** Интервидение. Ёшлар халқаро фестивали лауреатларининг концерти.

23.30 «Вақт» информацион программаси. **24.00** Интервидение **01.00** Москва эшиттиришларининг охири.

7 ИЮЛЬ ЯКШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

10.55 Эшиттиришлар программаси.

Рус тилида: 11.00 Болалар учун «Вошоқ» қўғирчоқ фильм. **11.30** Кичик ёшдаги ўқувчилар ва мактабгача болалар учун» «Ўйлаб топ». **12.00** «Маринкинонинг болалиги» Телеспектакль.

Ўзбек тилида: 13.00 Марғилон шаҳар болалар бадиий ҳаваскорлари ижросида концерт. **13.40** «Жўра». Бадиий фильм. **15.30** «Буни ҳар ким билиши керак». **15.45** Қозоқ тилида дала меҳнаткашлари учун дам олиш концерти. **17.55** Эшиттиришлар программаси. **18.40** Болалар учун қўғирчоқ телевизион театри. **18.20** «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Олим бўлсанг — олам сеники».

Рус тилида: 19.00 «Ахборот» информацион программаси. **19.30** «Шарманка» телефильм. **19.50** «Николай Бауман». Бадиий фильм.

Ўзбек тилида: 21.25 «Ахборот» информацион программаси, **21.55** Муқимий номидаги музикали драма ва комедия театри спектаклларидан саҳналар.

8 ИЮЛЬ ДУШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 17.55 Эшиттиришлар программаси. **18.00** «Севимли ёзувчилар» циклидан. Р. Азизхўжаев ҳақида эшиттириш.

Рус тилида: 18.30 Телевизион янгиликлар. **18.45** Совет Армияси жангчилари учун «У 18 ёшда эди». Телефильм. **19.05** Алишер Навоий туғилган куннинг 525 йиллиги олдидан. «Навоий ҳақида афсоналар».

Ўзбек тилида: 19.30 Телевизион янгиликлар. **19.40** «Ҳосилнинг тақдири бугун ҳал этилади», Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. **20.00** Эсенбетоқ «Мусо Жалил». Охунбобоев номидаги республика ёш томошабинлар театрининг спектакли.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

22.30 Футбол бўйича СССР биринчилиги учун «Спартак» (Москва) — «Торпедо» (Москва). Танаффус вақтида телевизион янгиликлар. **00.15** Москва эшиттиришларининг охири.

«УЗКООПСТРОЙМОНТАЖ» ТРЕСТИГА

бош иқтисодчи, техника инспекцияси бўлими бошлиғи, план бўлими бошлиғи ўринбосари, ишлаб чиқариш бўлими инженерлари ва катта инженерлари, техника хавфсизлиги бўйича катта инженер, контроль-ревизия бўлими бошлиғи, трест бош бухгалтерининг ўринбосари, қурилиш-монтаж бошқармасининг бош бухгалтерлари, катта ревизорлар, таъминот конторасига катта бухгалтер, иқтисодчилар, область қурилиш монтаж бошқармасида ишлаш учун инженер-техника ва темир бетон буюмлари ишлаб чиқариш ва конструкцияси бўйича инженерлар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент-46, Жомий кўчаси, 5-уй (10, 14, 43, 56 автобусларининг 7; 10 троллейбусларининг «Трактор-йиғув заводи» бекати).

ТОШКЕНТ ХЛАДОКОМБИНАТИГА

мороженое фабрикасига аёл ишчилар, холодильник учун юкчилар (меҳнат ҳақи-иш бай), секретарь-машинистка, холодильник учун омборчилар, шофёрлар ва ҳар хил қурилиш ишчилари

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ҳамза районн, Воровский кўчаси, 6-уй, кадрлар бўлими, Телефонлар Е-6-24-05, Е-6-24-12 (5, 7, 12, 26 автобусларининг «1-Виво заводи», 3, 18 автобусларининг «Фигельский» бекатлари).

«СПАРТАК» КУНГИЛЛИ СПОРТ ЖАМИЯТИГА

расмийлаштирувчи инженер ва бош бухгалтер ўринбосари

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ҳамза кўчаси, 15-уй, Телефон 4-33-63.

«44-ҚУРИЛИШ ТРЕСТИГА»

сувоқчилар, бўёқчилар, дурадгорлар, пардозловчилар, паркентчилар ва ёрдамчи ишчилар

КЕРАК

Ёлғиз кишилар ётоқхона билан, оилалилар уй билан таъминланадилар.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Парфюмерная кўчаси, 16 «б»-уй (6, 31, 52 автобусларининг «Парфюмерная» бекати).

Тошкент шаҳар ва Тошкент области ташкилотлари диққатига!

Главташкентстрой корхоналари саноати Бошқармаси рудасия қурилиш материаллари

СЕРГЕЛИ КАРЪЕРИ

чекланмаган ҳолда лимитсиз 20-40 мм фракцияли гравий-щебени ГОСТ 8268-62; 10260-62 шартномага мувофиқ.

СОТАДИ

Мехпогрузка билан таъминланадилар.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Сергели посёлкаси, Прохладная кўчаси.

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИГА

катта инженер электрик, автоматика ва созлаш бўйича катта техник, электр монтёрлар, электр билан ёритувчилар, ёруғлик бўйича катта рассом (ёритиш цехи мудири) реквизитор, рассомлар, билетчи-контролёрлар, бухгалтер, кассир-инкассатор, район кассирлари, таъминот бўлими бошлиғи, машинистка

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 34-уй. Эрталаб соат 10 дан кундуз 12 гача (якшанбадан ташқари) учрашилсин.

1 сентябрдан

94 (Т. Шевченко кўчаси, 25-уй) ва 110 мактабларда (Апанасенко кўчаси, 26 уй) математика ва физикаларни чуқур ўрганувчи 9-синфлар очилади, 147 мактабда эса (Оретта, 2) адабиётни чуқур ўрганувчи 9-синф очилади.

Ёзилиш давом этмоқда.

Ўзбекистон КП Тошкент шаҳар Комитети ва шаҳар ижроия комитети шаҳар партия комитетининг собиқ инструктори, 1927 йилдан КПСС аъзоси, республика аҳамиятидаги шахсий пенсионер

Евдокия Васильевна ТРЕТЬЯКОВАнинг

вафот этганлигини маълум қиладилар ва марҳумнинг оиласига чуқур ҳамдардлик билдирадилар.

Бизнинг адрес: ТЕЛЕФОН ТО РАЛ

Тошкент шаҳар, Дзержинский кўчаси, 15-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ. Коммутатор — 33-02-49 дан 33-02-58 гача, редактор ўринбосарлари — 33-29-33, 33-29-09; масъул секретарлар — 33-27-22; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари — 33-29-42; саноат, қурилиш ва транспорт бўлими — 33-27-03; адабиёт, санъат ва маданият бўлими — 33-29-55; хатлар ва оммавий ишлар, физкультура ва спорт бўлимлари — 33-29-70; фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари — 33-27-57; ахборот бўлими — 33-65-57; эълонлар бўлими — 33-81-42.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Индекс 64579.

Нашр № 2492. Р.14819.